

NTO-VIRKSOMHETENES SPONSOR- OG GAVEINNTEKTER

STATUS 2017

Vår ref.: 18/84/ST

Dato: 29.06.2018

HOVEDTALL 2017

Siden 2005 har Norsk teater- og orkesterforening (NTO) utarbeidet årlige oversikter over medlemmenes sponsor- og gaveinntekter. Tallene som presenteres er rene pengeinntekter slik de fremkommer i virksomhetenes regnskap. Verdier av barteravtaler og andre samarbeidsavtaler som ikke fremkommer som sponsor- og gaveinntekter i regnskapene inngår ikke i tallene. Kostnadene ved å skaffe gave- og sponsorinntekter og opprettholde sponsoravtalene gjennom gjenyttelser er ikke trukket fra. Undersøkelsen er basert på *brutto* sponsor-/gaveinntekter. I mange tilfeller legges det ned en betydelig ressursinnsats slik at differansen mellom *brutto* og *netto* sponsor-/gaveinntekter kan være betydelig.

I 2017 mottok 45 NTO-medlemmer innenfor profesjonell musikk og scenekunst samlet om lag 72,6 mill. kroner i sponsorinntekter og gaver (figur 1), tilsvarende 1,9 pst. av medlemmenes samlede driftsinntekter (figur 2). Dette var ca. 6,5 millioner kroner mer enn i 2016 (prisjusterte tall), tilsvarende en realøkning på ca. 13 pst. Av de samlede egeninntektene utgjorde sponsorinntekter og gaver ca. 10 pst, mens billettinntekter/honorar utgjorde ca. 66 pst. og andre egeninntekter ca. 24 pst. (figur 3).

De årlige undersøkelsene viser at midlene er ujevnt fordelt. I 2017 var omlag 80 pst. av midlene konsentrert om 11 av 45 institusjoner. Fjorten virksomheter hadde ikke sponsor- og gaveinntekter dette året.

NEDGANG FRA 2008 TIL 2017

I 2017 ligger virksomhetenes samlede sponsor- og gaveinntekter noe høyere enn i 2005 (en samlet realøkning på ca. 5,2 mill. kroner), dersom man tar ut Den Norske Opera & Ballet (DNO&B) som skiller seg markant fra de øvrige virksomhetene og mer enn tredoblet sine sponsorinntekter med innflytting i nytt hus i 2008 (figur 4).¹

Mens det var en økning i totale sponsorinntekter/gaver i perioden 2005-2008 (også ekskl. DNO&B), har det etter finanskrisen i 2008 og frem til 2017 vært en svak realnedgang på ca. 1,7 pst. (ekskl. DNO&B). For virksomhetene samlet (inkl. DNO&B) har det vært mer markant nedgang på ca. 20 pst. siden 2008. I samme periode var det en nedgang i andelen slike inntekter av totale driftsinntekter fra 3,3 pst. i 2008 til 1,9 pst. i 2017 for NTO-virksomhetene samlet (figur 5).

¹ I perioden 2005-2017 har NTO mottatt åtte nye medlemmer som inngår i undersøkelsen. Dette er mindre virksomheter som i liten grad påvirker summen av sponsorinntekter/gaver.

Undersøkelsen viser altså at sponsormarkedet er lite og vanskelig tilgjengelig for størsteparten av NTOs medlemmer, med noen viktige unntak og variasjoner som i stor grad er knyttet til geografi, størrelse og type virksomhet. Siden 2008 ser vi tendenser til stadig mer begrensede muligheter for virksomhetene til å skaffe seg sponsorinntekter og gaver, og finanskrisen har tydeliggjort hvor konjunkturavhengig sponsormarkedet er.

KOST-NYTTE OG EFFEKTIV RESSURSUTNYTTELSE

For de virksomhetene som mottar sponsormidler og gaver er dette et viktig supplement til offentlige bevilgninger. Slike private midler kan gjøre det mulig å realisere prosjekter som det ikke er rom for innenfor de rammene som er gitt av det offentlige tilskuddet.

Med svekkede produksjonsrammer som følge av økte pensjonskostnader og en realnedgang i offentlige bevilgninger de senere årene, inngår sponsormidler og gaver imidlertid i flere tilfeller i det ordinære driftsbudsjettet som en nødvendig inntektskilde for å kunne opprettholde allerede etablert aktivitet.

For andre virksomheter kan samarbeid med næringslivet være viktigere som en del av publikumsarbeidet og for å sikre forankring i lokalsamfunnet, enn som direkte finansieringskilde.

I Kulturdepartementets tilskuddsbrev står det at «alle tilskuddsmottakere skal utnytte sitt egeninntektspotensial. Departementet legger til grunn at den enkelte institusjon har utarbeidet planer for å utvikle sine ulike inntektskilder med sikte på å øke sine egeninntekter, herunder billettinntekter, andre inntektsgivende aktiviteter og tiltak, samt gaver og sponsorinntekter.»

Slik det fremkommer i rapporteringen, arbeider virksomhetene kontinuerlig for å øke egeninntektene, og mange har utviklet særskilte strategier for å styrke sponsor- og gaveinntekter. Noen av de større institusjonene har opparbeidet seg en betydelig kompetanse på området, og enkelte institusjoner har relativt høye sponsor- og gaveinntekter som er av avgjørende betydning for virksomheten.

Mange beskriver likevel arbeidet med å fremskaffe og opprettholde gave- og sponsorinntekter som et krevende arbeid i Norge i dag. Det har de senere årene vært flere tilfeller av at etablerte sponsoravtaler ikke forlenges, og mange virksomheter viser til at en mer krevende markedsituasjon skaper usikkerhet når det gjelder muligheten for å opprettholde gave- og sponsorinntekter.

Ofte kan resultatene av arbeidet være marginale i forhold til innsatsen, og institusjonene må balansere mellom kost-nytte og vurdere hva som faktisk er mest effektiv ressursutnyttelse. Noen av de mindre virksomhetene rapporterer at de ikke har tilstrekkelige administrative ressurser til å drive denne typen inntektsarbeid over tid. I mange tilfeller kan det være mer hensiktsmessig å sette ressursene inn andre steder, slik som i publikumsarbeidet for å styrke billettinntektene som utgjør den største delen av egeninntektene.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene er underadministrerte virksomheter med begrensede ressurser å avsette til å fremskaffe samarbeidsavtaler med private givere og sponsorer. Dersom det forventes at en større del av de nødvendige driftsmidlene skal dekkes gjennom inntekter fra private kilder, øker også kravet til personalinnsats og kompetanseutvikling på dette området.

KULTURPOLITISKE MÅL OG VIRKEMIDLER

NTO er positiv til tiltak som kan styrke det samlede finansieringsgrunnlaget for kultursektoren og oppmuntrer til en grundigere prinsipiell debatt om statens rolle, mål og virkemidler for å fremme privat finansiering.

I 2016 ble gaveforsterkningsordningen utvidet til musikk og scenekunst. Flere av NTO-virksomhetene mottok gaveforsterkning i 2016 og 2017. Mens det var en realnedgang på nærmere 5 pst fra 2015 til

2016, økte virksomhetene samlede sponsor- og gaveinntekter med ca. 6,5 millioner kroner fra 2016 til 2017 tilsvarende en realøkning på ca. 13 pst. Dette er variasjoner som for en stor del kan knyttes til noen få virksomheter.

Det er uvisst om ordningen over tid bidrar til at nye givere kommer på banen og at private donasjoner øker. Vi etterlyser derfor en evaluering av gaveforsterkningen som også bør se nærmere på i hvilken grad en slik ordning kan føre til en *konsentrasjon* – ikke bare av private midler – men også av *tilgjengelige offentlige midler*, på bekostning av de virksomhetene som har vanskeligere vilkår for å skaffe private inntekter. Etter vårt syn er det viktig å reflektere over disse prinsipielle, demokratiske sidene og konsekvensene av at private givere får styring over fordeling av fellesskapets midler.

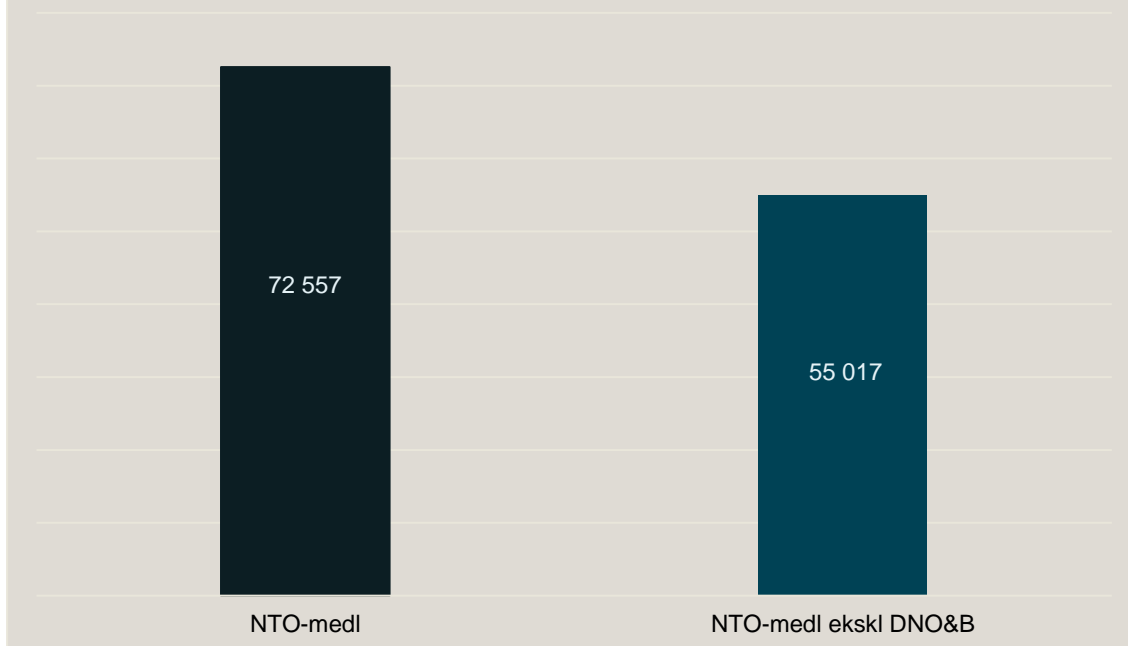
NTO er positiv til en vurdering av tiltak som kan legge til rette for at det etableres flere private fond og stiftelser som kan komme kulturlivet til gode. Flere allmennyttige stiftelser er en forutsetning for at mer fondsmidler skal tilflyte profesjonelle kunstinstitusjoner, uten at disse virksomhetene risikerer å utkonkurrere sine egne lokale samarbeidspartnere og frivillige organisasjoner i konkurransen om allerede begrensede midler.

KUNNSKAPSBASERT OG REALISTISK VURDERING

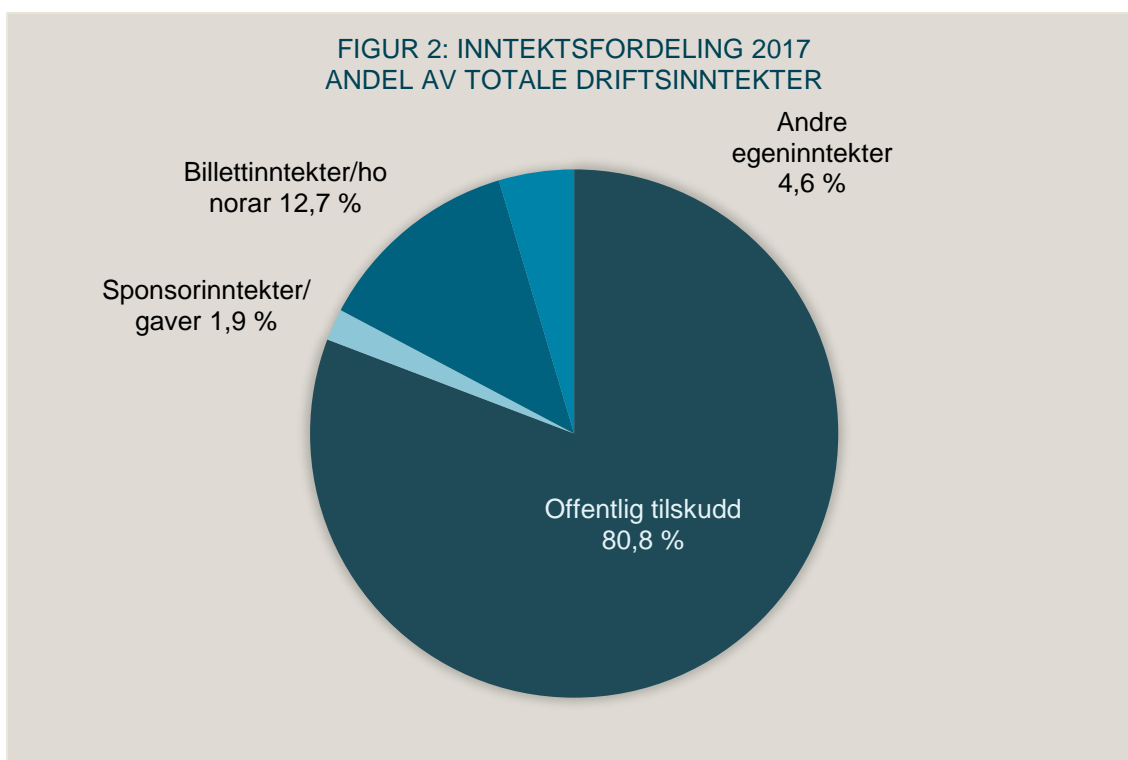
Det er viktig at politikkkutformingen også på dette området er basert på kunnskap om situasjonen i Norge, og at det legges til grunn et realistisk bilde av potensialet for økt privat finansiering. Vi minner om at gavetradisjonen i Norge er langt svakere enn for eksempel i USA og Storbritannia hvor kultursektoren i mindre grad anses som et sentralt offentlig ansvarsområde. Norge skiller seg også fra våre nordiske naboland, hvor det finnes et langt større antall pengeutdelende stiftelser for allmennyttige formål enn i Norge.

Vi merker oss at regjeringen har formulert statlige insentiver for mer privat finansiering som en «hovedprioritering» i de siste årenes statsbudsjetter, samtidig med at de offentlige bevilgningene til kulturformål stagnerer og institusjonenes rammer er svekket som følge av akkumulert underkompensasjon for lønns- og prisvekst de siste fire årene. NTO er kritisk til en tenkning der målet med insentiver for privat finansiering er å redusere størrelsen på den offentlige finansieringen. Samspillet med private finansieringskilder må skje som et supplement til et fortsatt sterkt offentlig engasjement.

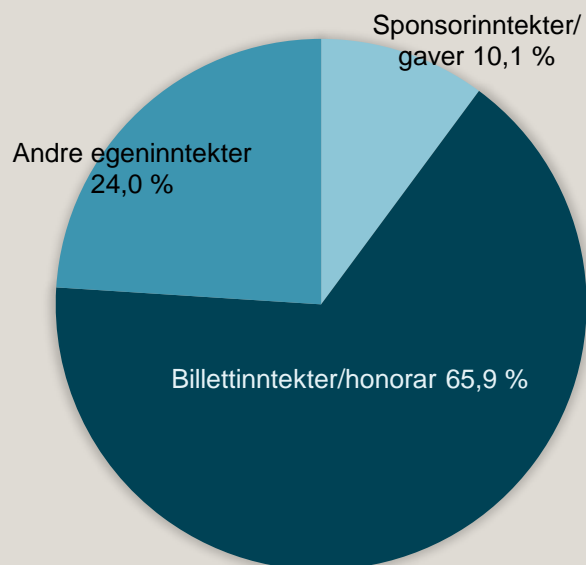
FIGUR 1: SPONSORINNEKTER/GAVER I SUM 2017
I 1000 kroner

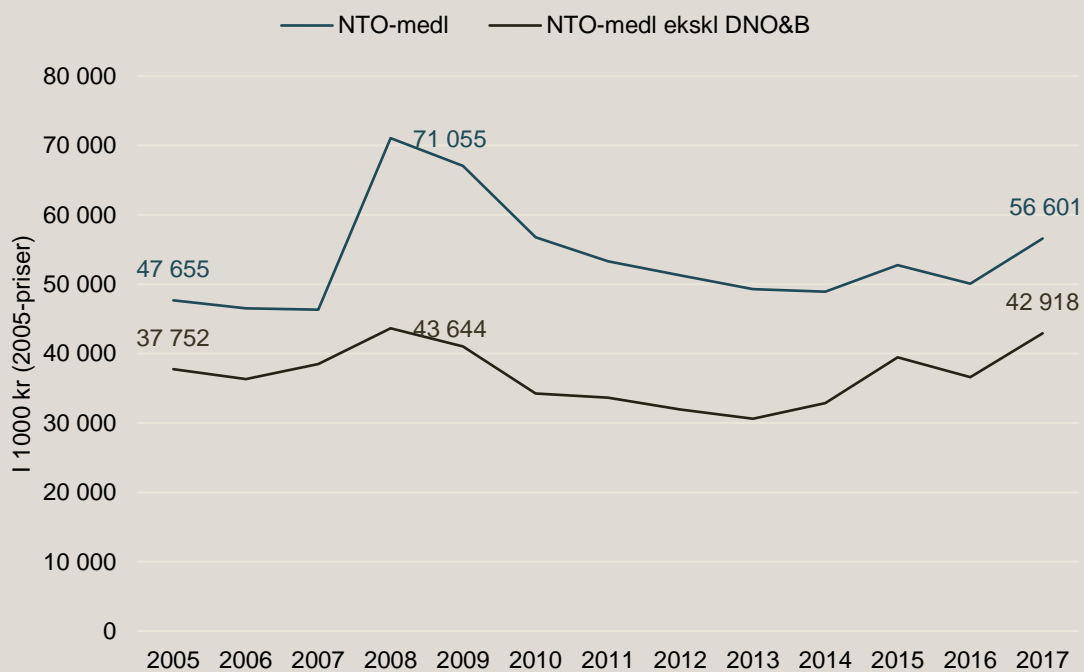
FIGUR 2: INNTEKTSFORDELING 2017
ANDEL AV TOTALE DRIFTSINNTEKTER

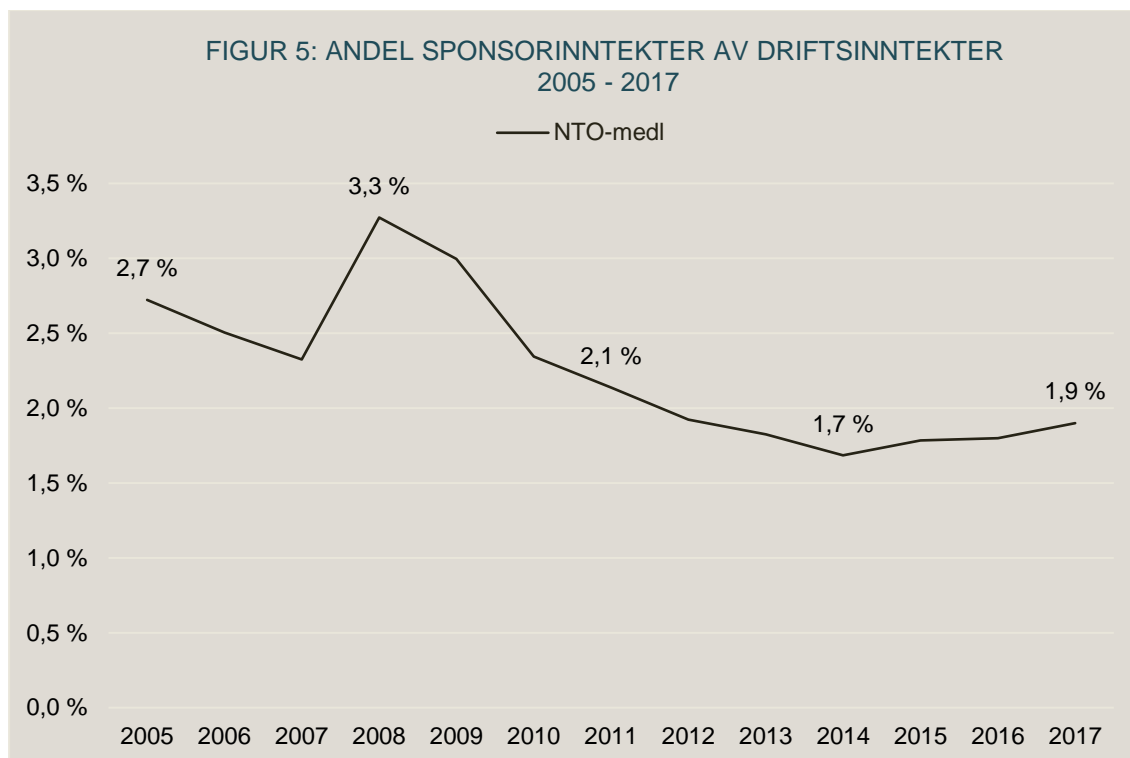

FIGUR 3: EGENINNTEKTER 2017
ANDEL AV TOTALE EGENINNTEKTER

FIGUR 4: SPONSORINNTEKTER/GAVER I SUM 2005 - 2017

VIRKSOMHETER SOM INNGÅR I UNDERSØKELSEN

Scenekunstinstitusjoner

Akershus Teater
Bergen Nasjonale Opera
BIT Teatergarasjen
Black Box teater
Brageteatret
Carte Blanche
Dansens Hus
Den Nationale Scene
Det Norske Teatret
Det samiske nasjonalteatret Beaivvás
Dramatikkens hus
Haugesund Teater
Hordaland Teater
Hålogaland Teater
Nationaltheatret
Turnéteatret i Trøndelag
Nordland Teater
Norsk scenekunstbruk
Oslo Nye Teater
Riksteatret
Rogaland Teater
Scenekunst Østfold
Sogn og Fjordane Teater
Teaterhuset Avant Garden
Teater Ibsen
Teater Innlandet
Teater Manu
Teatret Vårt
Trøndelag Teater
Årjelhsaemien Teatere

Musikk institusjoner

Barokkanerne
BIT20 Ensemble
Det Norske Blåseensemble
Det Norske Kammerorkester
Det Norske Solistkor
Edvard Grieg Kor
Norsk Barokkorkester
Oslo-Filharmonien
Riksscenen
Stavanger Symfoniorkester
Stiftelsen Harmonien

Musikk og scenekunst

Den Norske Opera & Ballett
Kilden Teater- og Konserthus
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester
Trondheim Symfoniorkester & Opera